

NYT: Cum se încheie pandemiile | Pentru cine se încheie si cine decide acest lucru?

"Când se va încheia pandemia de Covid-19? Și cum? Potrivit istoricilor, pandemiile au de obicei doua tipuri de sfârșit: cel medical, produs când incidenta bolii si rata deceselor scad, si social, când se disipeaza epidemia de teama generata de boala", noteaza editorialistul Gina Kolata, într-un articol publicat în cotidianul The New York Times sub titlul "Cum se încheie pandemiile / O epidemie se poate încheia în mai multe moduri, spun istoricii. Dar pentru cine se încheie si cine decide?"

"Atunci când oamenii adreseaza întrebarea «când se încheie?», se refera la sfârșitul pe plan social", afirma dr. Jeremy Greene, istoric în domeniul medicinei la Universitatea Johns Hopkins.

Cu alte cuvinte, sfârșitul pandemiei se poate produce nu pentru ca boala a fost eliminata, ci pentru ca oamenii se satura de sentimentul de panica si învata sa traiasca în contextul bolii. Allan Brandt, istoric la Universitatea Harvard, afirma ca ceva asemanator se întâmpla cu boala Covid-19. "Dupa cum am observat în dezbaterile despre deschiderea economiei, multe întrebări referitoare la asa-numitul sfârșit epidemic nu sunt determinate de datele medicale si de sanatate publica, ci de procesele socio-politice", afirma el.

Sfârșiturile pandemiilor "sunt foarte, foarte urâte. Dacă privim în urma, avem putine date. Pentru cine se termina epidemia si cine ajunge sa spuna acest lucru?", declara Dora Vargha, istoric la Universitatea Exeter.

O epidemie de teama se poate produce chiar si fara epidemia unei boli. Dr. Susan Murray, de la Colegiul Regal al Medicilor Chirurghi din Dublin, a observat acest lucru în 2014, când era colaboratoare la un spital din mediul rural în Irlanda. Cu câteva luni înainte, peste 11.000 de persoane din vestul Africii murisera de Ebola, o boala virală terifiantă, extrem de contagioasă si adesea fatală. Epidemia parea sa se diminueze, iar în Irlanda nu se înregistrase niciun caz, dar teama publica era palpabilă.

"Pe strazi si în spitale, oamenii erau preocupati. Dacă aveai pielea culoarea anormală, era suficient ca cineva sa se uite la tine într-un autobuz ori tren. Dacă tusesti o data, vei vedea ca se îndeparteaza de tine", afirma dr. Susan Murray.

Angajații spitalului din Dublin au fost avertizati sa se pregateasca de ce era mai rău. Erau înspăimântati, se temeau ca nu aveau echipamente de protecție. Când un tânăr a venit la secția de urgențe dintr-un stat în care erau pacienți bolnavi de Ebola, nu voia nimeni sa mearga la el. Asistentele s-au ascuns, iar medicii au amenintat ca vor pleca din spital. Doar dr. Murray a îndrăznit sa îl trateze, dar cancerul de care suferea era atât de avansat încât a putut sa îi ofere doar îngrijiri paliative. Peste câteva zile, analizele au confirmat ca pacientul nu avea Ebola; a murit după o ora. Peste trei zile, Organizatia Mondiala a Sanatatii (OMS) a decretat finalul epidemiei de Ebola.

Dr. Murray a scris: "Dacă nu suntem pregatiti sa contracaram teama si ignoranta la fel de activ si de rational cum combatem alt virus, este posibil ca temerea sa le produca rani teribile oamenilor vulnerabili, chiar si în zone în care nu vor fi deloc cazuri de infectare în cursul unei epidemii. Iar o epidemie de teama poate avea consecințe mult mai grave dacă apar complicații privind rasa, privilegiile ori limba", precizeaza dr. Murray.

Ciuma bubonica a lovit de câteva ori în ultimii 2.000 de ani, omorând milioane de oameni si modificând cursul istoriei. Boala este provocata de o bacterie, *Yersinia pestis*, care traieste în puricii de pe sobolani. Dar ciuma bubonica, devenita cunoscuta sub denumirea de "Moartea neagra", se transmite si de la om la om prin stropi ai respirației, astfel ca nu poate fi eradicata prin simpla ucidere a sobolanilor.

Fiecare epidemie a amplificat teama produsa în urmatorul val. Istoricii observa trei valuri mari de ciuma, afirma Mary Fissel, istoric la Universitatea Johns Hopkins: Pesta din perioada lui Iustinian, în secolul VI, epidemia

medievala, în secolul XIV și pandemia de la sfârșitul secolului XIX - începutul secolului XX. Una dintre cele mai grave epidemii avut loc în China în anul 1855, răspândindu-se în întreaga lume, provocând moartea a peste 12 milioane de oameni doar în India. Autoritățile medicale din Bombay au incendiat cartiere întregi în tentativa de a opri ciuma. "Nu știe nimeni dacă acest lucru a făcut vreo diferență", explică istoricul Frank Snowden, de la Universitatea Yale.

Nu se știe cum s-a oprit epidemia. Unii specialiști cred că răcirea vremii a omorât puricii care transmiteau boala, dar acest lucru nu ar fi oprit transmiterea prin respirație, subliniază dr. Snowden.

Sau poate că a fost vreo modificare la sobolani. O altă ipoteză este că bacteria a evoluat și nu mai este la fel de mortală. Sau poate acțiunile oamenilor, precum arderea satelor, au contribuit la oprirea epidemiei. De fapt, ciuma nu a dispărut. În Statele Unite, există infecții endemice la câinii de preerie din sud-vest și se pot transmite la oameni. Dr. Snowden spune că unul dintre prietenii lui s-a infectat într-un hotel din statul New Mexico. Persoana care a stat înaintea lui în camera avea un câine, care avea purici și au transmis microbul. Astfel de cazuri sunt rare și acum se pot trata cu succes cu antibiotice, dar orice raportare despre ciuma generează temere.

O altă boală care a generat epidemii este variola. Acum, există un vaccin eficient care oferă imunitate toată viața. Dar variola a afectat lumea circa 3.000 de ani și a fost groaznică, având o rată de mortalitate de circa 30%.

La rândul său, pandemia de gripă din 1918 a omorât între 50 și 100 de milioane de oameni.

Cum se va încheia pandemia de Covid-19?

"Una dintre posibilități este, potrivit istoricilor, că pandemia de coronavirus să se încheie la nivel social înainte de a se încheia din punct de vedere medical. Oamenii s-ar putea să se sature de restricții, astfel încât să declare sfârșitul pandemiei, chiar dacă virusul va continua să mocneasca în comunități înainte de găsirea unui vaccin ori a unui tratament eficient", notează editorialistul NYT.

"Cred că există acest tip de problemă psihologică privind epuizarea și frustrarea. Am putea fi într-un moment în care oamenii să spună: «Destul, merit să pot reveni la viața mea normală»", afirmă istoricul Naomi Rogers, de la Universitatea Yale.

Acest lucru se întâmplă deja. În unele state americane, guvernatorii au suspendat restricțiile în pofida avertismentelor autorităților de sănătate publică. În contextul în care se amplifică situația catastrofală pe plan economic generată de restricțiile antiepidemice, din ce în ce mai mulți oameni vor tinde să spună "destul".

"Există un fel de conflict acum", subliniază dr. Rogers. Oficialii din domeniul sănătății publice au în vedere un final medical, dar unii membri ai publicului văd un sfârșit la nivel social. "Cine va proclama finalul epidemic? Dacă contracarezi notiunea de final epidemic, ce contracarezi?. Ce susții când spui «Nu, nu s-a încheiat»?", subliniază dr. Rogers.

Problema este că nu va fi o victorie bruscă. Efortul de a defini sfârșitul unei epidemii "va fi un proces lung și dificil", subliniază, la rândul său, dr. Allan Brandt, de la Universitatea Harvard.